

1. Disputatio de Providentia
2. Disput. de vera dei Invocatione.
3. Themat. (1) de verbo dei (2) de deo ipso.
4. De peccato.
5. De justificatione et bonis operibus.
6. De communicatione idiomatum.
7. De claribus regi coelorum.
8. De precibus capituli doctrinae evangelicae.
9. Apologia verae doctrinae de definitione evangelii.
10. De persona Christi, de unione personali in Christo, de unione
sua communitate: veram praesentiam corporis et
sanguinis Christi in cena.
11. De peccato originis.
12. De Crucifixo.
13. De summa doctrinae Ecclesasticae.
14. De duabus naturis in Christo.
15. De cena Domini.
16. De visitatione ecclesastica.

Conciones.

1. Luc. 12. Unde dicitur non dicitur dicitur dicitur etc.
2. Luc. 27. Unde dicitur dicitur dicitur dicitur etc.
3. Matt. 24. Unde dicitur dicitur dicitur dicitur etc.
4. Matt. 11. Unde dicitur dicitur dicitur dicitur etc.
5. Cor. 11. Unde dicitur dicitur dicitur dicitur etc.
6. Ps. 133. Unde dicitur dicitur dicitur dicitur etc.

10

THESES
DE COENA
DOMINI:

QV A S,
DEO OPTIMO MAXIMO
DVCENTE, AC BENE IV-
vante,

P R A E S I D E

D. AMBROSIO REVDENIO,

*Publica disputatione pro summo in theo-
logia gradu consequendo
defendet*

Reverendus, & clarissimus vir Dn.

M. IOSVA LONERVS

OLSNICENSIS ECCLESIAE

Altenburgensis Pastor, ac
Superintendens &c.

*Hora, & loco consuetis ad vicesimum
septimum Aprilis, Anno Θεαυθω-
πογοβίας c1o 1o xcIII.*

I E N A E
Typis Tobiaë Steinmanni.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher due to fading and the texture of the paper.

DE COENA DOMINI.

THESIS I.

ÆPIVS REPETI,

hoc nostro tempore Doctrinam de Cœna Domini, necesse est, idq; gravibus de causis.

Exordium, recitans causas, quã obrem doctrina de Cœna hoc tempore saepe repetenda sit.

2.

Mandat enim Saluator noster in institutione huius sacratissimæ cœnæ: ut, quotiescunq; ea utamur, id faciamus in suam commemorationem. Et addit sanctus Paulus, nos debere mortem Domini annunciare, donec veniat. Igitur necesse est, nos de substantia, & salutari usu huius Cœnæ rectè instructos esse.

1. Propter mandatum Christi, Luca 22. 19. 1. Cor. 11. 24. & 25. Pauli 1. Cor. 11. 26.

3.

Deinde, seria admonitione opus est: ne quis manducet hunc panem, & bibat calicem Domini indignè, atq; ita reus fiat corporis & sanguinis Domini: sed unusquisq; seipsum probet.

2. Propter admonitionem 1. Cor. 11. 27. & 28.

A 2

Videmus

3. Propter tyran-
nidem, & insidi-
as Satanae, eiusq;
Apostolorum: qui
sunt cum primis
Sacramentarij
&c.

4.
Videmus & experimur quotidie, Satanam
per falsos suos Apostolos Sacramentarios, &
Calvinistas huic articulo sese virulenter & a-
stute opponere, omnesq; vires intendere, quo
pretiosissimum hunc thesaurum nobis eripiat.

Propositio, & di-
stributio quadri-
partita.

5.
Audiemus itaq; divina adspirante gratia,
Quae sit huius articuli definitio, Quod funda-
mentum firmissimum, quis Ecclesia vera con-
sentus & confessio, qui errores aduersariorum
& quomodo illi refutandi & fugiendi sint.

Definitio causalis

6.
Est autem Coena Domini (ut de alijs vo-
cabulis, quibus sacra synaxis appellatur, in
praesentia nihil dicamus) Sacramentum, siue
diuinum signaculum, quo Christus vere &
substantialiter praesens offert & exhibet nobis
pane & vino verum suum corpus, & san-
guinem suum: Et certificat nos, quod remit-
tantur nobis per & propter ipsum peccata:
nosq; faciat membra sui corporis, ac participes
omnium suorum beneficiorum, & pertineat
ad nos ius aeternae vitae.

Vel

7.

Vel, ut vir Dei, & repurgator cœlestis do-
ctrina D. Martinus Lutherus in suo Cate-
chismo hanc venerandam Cœnam definit: Sa-
cramentum altaris est verum Corpus & ve-
rus Sanguis Domini nostri IESU CHRI-
STI, sub pane & vino, nobis Christianis ad
manducandum ac bibendum, ab ipso Christo
institutū.

Definitio thean-
dri Lutheri, ter-
tii Elia & Ger-
maniae Propheta.

8.

Hæ descriptiones nituntur verbis institu-
tionis: quæ sunt solidum huius doctrina funda-
mentum. Nam Matthæus cap. 26. his ver-
bis utitur. Vescentibus eis, accepit IESUS pa-
nem: & cum egisset gratias, fregit deditq; disci-
pulis, & ait, Accipite, comedite, HOC EST
CORPUS MEVM. Et, accepto poculo, gra-
tias actis, dedit illis dicēs: Bibite ex hoc omnes.
Hic est enim SANGVIS MEVS, qui est
novi Testamenti, qui pro multis effunditur, in
remissionem peccatorum.

11.

Fundamentum ex
consensu trium E-
vangelistarum &
Pauli.

Matth. 26. 26.

Marci 14. talis descriptio extat. Et eden-
tib. illis, sumto, IESUS, pane, cum gratias e-
gisset, fregit, & dedit illis ac dixit, sumite, come-
dite: HOC EST CORPUS MEVM. Et ac-

Marci 14. 22.

A 3

cepto

cepto poculo, cum gratias egisset, dedit illis: **Et**
biberunt ex eo omnes, **Et** dixit illis: **HI C EST**
SANGVIS MEVS, novi testamenti, qui
pro multis effunditur.

Luca 22. 19.

Lucas in hunc modum describit Cap. 22.
Et accepto pane, cum gratias egisset, fregit ac
dedit eis dicens: **HO C EST CORPVS ME-**
V M, quod pro vobis datur, hoc facite in mei
recordationem. Similiter **Et** poculum, postq̄
cœnavit dicens: hoc poculum novum testamen-
tum est **IN MEO SANGVINE**, qui pro
vobis effunditur.

Pauli 1. Cor. 11.
24.

Paulus 1. Cor. 11. tali verborum for-
ma utitur, Dominus **IESVS** in ea nocte qua
traditus est, accepit panem: **Et** postq̄ gratias
egisset, fregit ac dixit: Accipite, edite **HO C**
EST CORPVS MEVM, quod pro vobis
frangitur, hoc facite in mei commemoratio-
nem. Ad eundem modum **Et** poculum, per a-
cta Cœna, dicens: hoc poculum novum testa-
mentum est **IN MEO SANGVINE**.
Hoc facite, quotiescunq̄ biberitis, in mei com-
memorationem.

Videmus

9.
Videmus itaq₃ quòd licet Evangelistæ in de-
scriptione institutionis Cœnæ verbis nonnihil
varient : re tamen unum & idem sentiant :
atq₃ inde colligimus , præsentiam corporis &
sanguinis Christi in cœna, non nuda verborum
recitatione, sed institutione, mandato & pro-
missione Christi effici.

In verbis variatio
quadam est : sed
in re maximus
consensus.

Præsentia sacra-
mentalis unde ef-
ficiatur.

10.
Nihilominus tamen verba ipsa in admi-
nistratione testamenti CHRISTI clara vo-
ce lingua vernacula recitanda sunt : ut popu-
lus doceatur, Christum semel instituisse, corpus
suum cum pane edendum, & sanguinem suum
cum vino bibendum, adeoq₃ Christi mandato
& institutione, quæ adhuc viget, suamq₃ vim
habet, nitens, ad huius mysterij fructionem
accedat, certo statuendo, se vero Christi cor-
pore ac sanguine ad æternam vitam ali ac pa-
sci.

Cur institutionis
verba clara voce
lingua vernacula
recitanda sint,
propter instituti-
onem populi vi-
delicet.

Institutio Christi
vsq₃ ad mundi fi-
nem semper vi-
get.

11.
Ideoq₃ constanter defendimus τὸ ἐν τῷ, neq₃
admittimus illam διάνοιαν ; Cum posita sint hæc
verba Christi tanq₃ in testamento, & à veris-
simis testibus Apostolis nobis per manus tra-
dita,

In Cœnæ verbis
defendimus τὸ ἐν
τῷ, neq₃ admit-
timus διάνοιαν.

diu, licet diuersis temporibus ea scripserint,
nimirum S. Matthæus Anno 8. S. Marcus
10. S. Lucas 15. S. Paulus verò anno 21.
post resurrectionem Iesu Christi.

12.

Filius Dei vult &
potest: quia in ver-
bo suo promisit.

Filius Dei & Mariae facillimè omnia vult
& potest prestare, quæ in verbo suo expresse
promisit. Ideo cum dixit, se velle ibi esse, verè
adest in Sacramento, & quidem corporaliter
iuxta versiculos:

Esse potest, ubi vult, natura CHRISTVS vtraque
Quò sese verbis alligat ipse suis.

13.

Præstigia Sacra-
mentariorum fal-
laces.

Glossemata, & præstigia Sacramentario-
rum in tentationibus nunquàm conscientijs satis-
facere possunt, nequè sibiipsis etiam constant. Etes-
nim: textus durabit, glossa peribit iners.

14.

Fundamenta
quatuor diui Lu-
theri.

Libet hic adscribere rationes, quas vir
Dei D. Mart. Lutherus recenset in Maiori
sua Confessione.

15.

1. Vnio personalis
quæ facta est à di-
uinitatibus.

Primum fundamentum esse, inquit, Arti-
culum fidei nostræ, quòd IESVS CHRISTUS
est ve-

est verus substantialis, naturalis, & integer
DEVS & HOMO, in una persona indivi-
sus & inseparabilis.

16.

Secundum, Dexteram Dei non est uni loco
alligata, sed ubiq³, ad hanc CHRISTVS se-
cundum humanam naturam reuera est ex-
altatus, regnat presens & habet in manibus,
& sub pedib. suis omnia in caelo & terra exi-
stentia, quo nullus homo, neq³ angelus, sed so-
lus hic Mariae filius est collocatus, hinc om-
nia ea, quae pollicitus est, facillime prestare po-
test.

2. Dexteram Dei
ubiq³ est: ad
quam Christus
iuxta naturam
humanam collo-
catus est.

17.

Tertium, Verbum Dei fallere, & mentiri
nescit, iuxta Psalmum 33. Ipse dixit & facta
sunt, mandavit & creata sunt.

3. Verbum Dei
verax est.
Psal. 33. 9.

18.

Quartum, Non unicum tantum modum
Deus habet, quo aliquo in loco presens esse so-
let, sed plures, non hunc solum, quem philoso-
phi localem aut circumscriptum vocant. Ha-
etenus Lutherus.

4. Deus varios
modos habet, no-
uitq³, quibus ali-
quo in loco esse
queat.

19.

Hanc etiam fuisse pie & orthodoxa anti-
B quitatis

III.
Consensus anti-
quitate.

quitatis sententiam, ex scriptis eorum, qui pure locuti sunt, satis superq³ constat.

20.

Irenaei in duobus locis. *Irenaeus lib. 4. cap. 33. his verbis utitur: Quomodo dicunt aliqui, carnem in corruptionem devenire & non percipere vitam, quae à corpore & sanguine Domini alitur. Et lib. 5. sic incipit: Quomodo carnem negant capacitatem esse donationis Dei, quae est vita aeterna, quae sanguine & corpore Christi nutritur.*

21.

Augustini. *Augustinus Epist. 162. sub finem, Liquidò apparet discipulos corpus & sanguinem Domini, non accepisse ieiunos: sed placuit Spiritui sancto, ut in honorem tanti Sacramenti in os Christiani prius Dominicum corpus intraret, quam exteri cibi.*

22.

Cyrilli. *Cyrillus lib 4. in Ioh. cap. 13. Quod si solo tactu Christi corrupta redintegrantur, quomodo non vivemus, qui carnem illam gustamus & manducamus.*

23.

Tertulliani. *Tertullianus lib. de Resurrect. Caro corporis &*

pore & sanguine Christi vestitur, ut & anima de Deo saginetur.

24.

Theophilactus in Explic. cap. 25. Matth. Theophilacti.
Eo, quod dicit Dominus: Hoc est corpus meum
indicat, panem consecratum suum ipsius corpus
esse, non enim dicit, hoc est signum, sed hoc
est corpus meum.

25.

Vt autem simplices facilius intelligant,
in quib. dissentiant Sacramentarij, & Calvi-
nista à rectè sentientibus, & in quo cardo di-
sputationis vertatur, obseruentur hac sequen-
tia, IIII.
Errores aduersa-
riorum.
In quibus dissen-
tiant Sacramen-
tarij à Lutherani-
s.

26.

Primum, constat inter utramq; partem,
in cœna non esse fingendam Capernaiticam
carnis Christi manducationem & sanguinis
haustionem, sicuti canes Isabelam dilaniabāt,
& impij Achabi sanguinem lambebant, qua-
lem tamen nobis contra propriam conscientiam,
affingere solent. Conuenientia v-
triusq; partis.
1. In fugienda
Capernaitica
manducatione.
1. Reg. 21. 23.
& 2. Reg. 9. 36.
2. Reg. 21. 19.
& 22. 38.
Calumnia Calui-
nistica.

27.

Deinde constat inter utrosq; esse aliquam
Spiritualement manducationem, quæ est solius
2. In spiritali
manducatione.

B 2 fidei

Iohan. 6. 50. &c. fidei, qua credimus, Christum pro nobis pas-
sum & mortuum esse, qua & iustificamur, &
vivificamur. De ea agitur Iohannis 6. capite.
28.

Præter manduca-
tionem naturalem
& spiritualem est
quoq; Sacramen-
talis, de qua con-
trouersia est. Sed præter has species Scriptura etiam ter-
tiam tradit, qua fit in usu cœna Domini iuxta
institutionem filij Dei, de hac lis est.
29.

Sacramentalis dif-
fert à spirituali, de
qua Christus Ioh.
6. loquitur. Et eam esse aliam quàm de qua loquitur
& docet filius Dei Iohan. 6. hinc liquet.
30.

1. Tempore insti-
tutionis. Quòd tum nondum instituta erat cœna,
neq; ullo verbo eius istic loci fit mentio.
31.

2. Necessitate v-
surpationis. Carnem Christi spiritualiter manducare,
quod est credere, omnibus momentis sum-
mè necessarium est: at cœnam Domini singu-
lis diebus aut horis sumere, necessarium non
est.
32.

3. Necessitate sal-
uationis. Manducatio spiritualis omnib. hominibus
saluandis necessaria est iuxta Christi verba,
nisi manducaueritis carnem filij hominis &
biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam
in vobis. Sed manducatio carnis & sanguinis
Christi

Iohan. 6. 53.

Christi in cœna, non est omnibus ita necessa-
ria. Infantibus enim, & qui sese probare non
possunt, non exhibetur.

33.

Spiritualis illa manducatio semper & o-
mnibus manducantibus est salutaris: Sacra-
mentalibus vero non semper nec omnibus est sa-
lutaris. Quidam enim, teste Paulo, indigni sci-
licet, ad iudicium hanc cœnam atq; adeo cor-
pus Domini, sibi sumunt.

4. Ratione usus
salutaris.

1. Cor. 11, 29.

34.

Fugiamus præterea abusus, errores, &
prophanationes Papistarum cum hac cœna
pugnantes. Nam,

Errores Papista-
rum.

35.

Transformant primum Sacramentum
hoc in actionem toto genere diuersam, nempe
in sacrificium propitiatorium pro uiuis & de-
functis, quò fingunt, se ipso oblationis opere,
alijs mereri remissionem peccatorum, & a-
nimabus ex ficto purgatorio liberationem,
Cum Christus per proprium sanguinem se-
mel introiuerit in sancta, aeterna redemptione
inuenta, Ebre. 9.

1. Missatica, & fi-
cta oblatio pro
uiuis, & defunctis.

Heb. 9, 12.

B

3

Fingunt

7

36.

2. Transsubstantiatio panis & vini.

I. Cor. 10. 16.

Fingunt praterea, fieri Metamorphosin, seu transsubstantiationem, qua panis & vini substantia transmutetur in substantiam corporis & sanguinis, remanentibus per miraculum tantum accidentibus absq; substantia, sed Apostolus clarè inquit: panis quem frangimus, communicatio corporis Christi est.

37.

3. Mutilatio sacrilega, subtracto calice.

Mutilant porro Sacramentum sacrilege: & alteram tantum partem laicis administrant contra manifestam Christi institutionem.

38.

4. Inclusio, circumgestatio, adoratio idololatrica.

Includunt etiam in adiculam, circumgestant, ut in Theatro, & adorant, contra regulam, nihil habet rationem Sacramenti extra usum diuinitus institutum. Christus autem nec circumgestari, nec seponi, neq; adorari hoc Sacramentum voluit, sed manducari.

39.

Rationes Pontificiorum de adimendo poculo nullius sunt ponderis.

Etsi de adimenda laicis parte altera, rationes quasdam adducunt: tamen illæ non sunt tanti ponderis, ut institutionem filij Dei evertere valeant.

Et

40.

Et fuerunt semper, etiam ex ipsorum numero, qui huic mutilationi contradixerunt.

Quin aliqui ex illis ipsis huic sacrilegio contradixerunt.

41.

Remigius, citante Cassandro, calici, hos *Remigius.*
versus à se compositos insculpi curavit.

Hauriat hinc populus vitam de sanguine sacro,
Inflato æternus quem fudit vulnere CHRISTVS.

42.

Gelasius Episc. Rom. de consecrat. distinct. *Gelasius.*
2. Comperimus, quòd quidam, sumta tantum corporis sacri portione, à calice sacri crucioris abstineant: qui procul dubio, quoniam, nescio qua superstitione docentur adstringi, aut integra Sacramenta percipiant, aut ab integris arceantur, quia diuisio vnus eiusdemq; mysterij sine grandi sacrilegio non potest fieri.

43.

Cyprianus lib. 1. Epist. 2. Vbi de laicis martyribus loquitur, sic inquit: Quomodo docemus aut prouocamus eos in Confessione Christi, sanguinem suum fundere, si eis militaturis, Christi sanguinem denegamus?

Conclu-

Conclusio.

2. Cor. 10. 5.
Col. 2. 8.

Matth. 17. 5.

44.

Concludimus itaq; in captiuitatem redi-
gendum esse omnem intellectum in obsequium
Christi, siquidem mysteria sacra & physicas con-
sequentias non admittunt, & citra omnem
tergiuersationem audiendum esse eum, quem
Pater cœlestis nobis commendat, inquit:
Hic est filius meus dilectus, in quo mihi com-
placui, hunc audite, qui secus faciunt
aut docent, iudicem suum breui
inuenient & habebunt.

F I N I S.

Aug. VI 63

ULB Halle

3

003 877 892

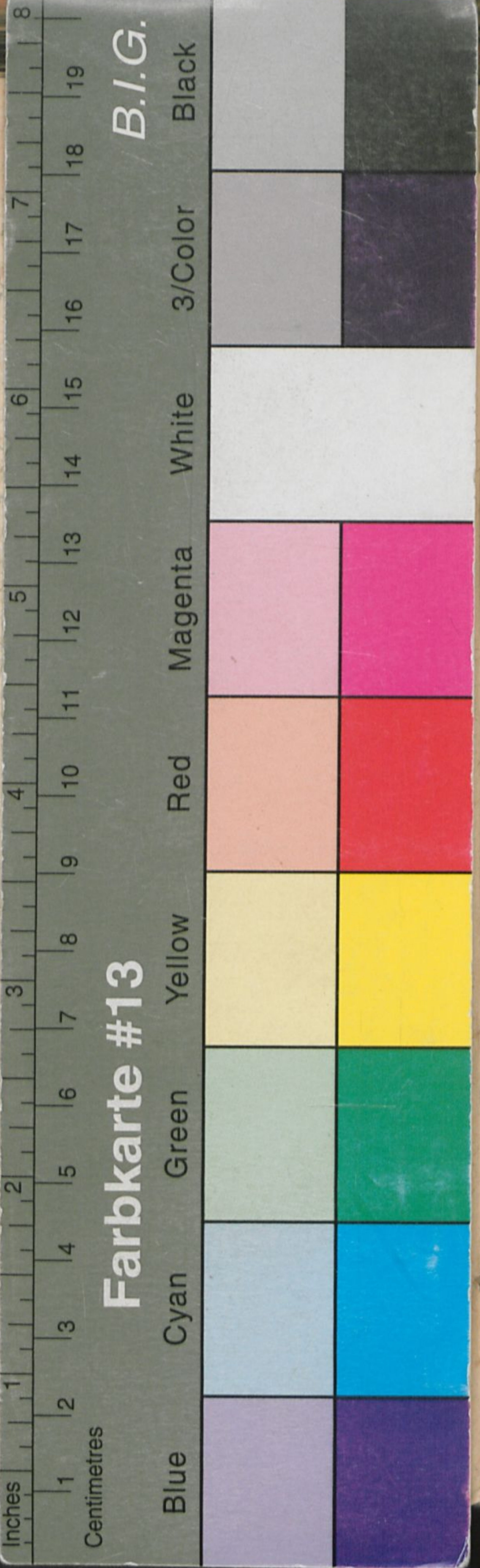
Sb.

THESES
DE COENA
DOMINI:

QV A S,
DEO OPTIMO MAXIMO
DVCENTE, AC BENE IV-
vante,

P R A E S I D E

D. AMBROSIO REVDENIO,

*Publica disputatione pro summo in theo-
logia gradu consequendo
defendet*

Reverendus, & clarissimus vir Dn.

M. IOSVA LONERVVS

OLSNICENSIS ECCLESIAE
Altenburgensis Pastor, ac
Superintendens &c.

*Hora, & loco consuetis ad vicesimum
septimum Aprilis, Anno Θεαυθρω-
πογονιας clo lo xc lll.*

I E N A E
Typis Tobiaë Steinmanni.